

DOI 10.51558/2490-3647.2021.6.1.45

UDK 811'367.622.14

Primljeno: 07. 11. 2020,

Izvorni naučni rad
Original scientific paper

Halima Husić

ATOMARNE STRUKTURE U DENOTACIJI APSTRAKTHNIH IMENICA

Brojivost je univerzalna leksička kategorija na osnovu koje se odvija binarna raspodjela imenica na brojive i nebrojive. Pod brojivim imenicama obično podrazumijevamo imenice koje denotiraju stvari ili objekte koji se mogu individuirati pa zatim i brojati. Nebrojive imenice većinom denotiraju supstance poput vode, krvi, vina, itd. – gdje se ne može jasno precizirati šta bi se brojalo kao jedna komponenta predmetne supstance. Međutim, kada su u pitanju apstraktne imenice, one se ne mogu opisati ni kao supstance a ni kao objekti – one su raznolike. Apstraktne imenice mogu opisivati prirodne pojave, društvene procese, radnje ili stanja, te količine, odnose i mnoge druge osobine. Ovaj rad ima za cilj ponuditi prikaz izazova s kojima se susreću teorije brojivosti kada su u pitanju apstraktne imenice, te sagledati mogućnosti adaptacije savremenih teorija brojivosti na jednu skupinu apstraktnih imenica. U fokusu ovog rada stoje apstraktne imenice engleskog jezika, ali pojedine semantičke fenomene ćemo pojasniti i kroz upotrebu imenica bosanskog jezika.

Ključne riječi: brojivost; apstraktne imenice; atomi; polisemija; kontekst

1. UVOD

Polazeći od Montagueve gramatike, leksička semantika posljednjih decenija razvija se ka dinamičnoj postavi denotacija imenica koja uspijeva reprezentirati odnose imenica u različitim brojevima. To uključuje analize imenica u jednini i u množini, te imenica koje su nebrojive. U svim teorijama semantike imenica, atomarna struktura

u denotaciji temelj je svih ostalih operacija. Međutim, razlike se javljaju u predmetu analize nebrojivih imenica, tj. po pitanju faktora koji sprečava brojanje nebrojivih imenica [**three bloods* (bos. *pet krvi), **many waters* (bos. *mnoge vode)]. Dosadašnja istraživanja nude tri objašnjenja: (i) Chierchia (2010, 2021) tvrdi da je to nemogućnost identifikacije atoma u denotacijama nebrojivih imenica; (ii) Landman (2016) polazi od toga da su preklapajući atomi u denotacijama nebrojivih imenica; dok (iii) Rothstein (2010, 2017) – polazeći od pretpostavke da je kontekst ključni faktor koji omogućava brojanje – nepostojanje odgovarajućeg konteksta smatra uzrokom nebrojivosti imenica. Pored razilaženja u vezi sa analizom nebrojivih imenica, ove teorije jedinstvene su po pitanju skupa imenica na koje se odnose, jer analiziraju isključivo konkretne imenice. Međutim, i apstraktne imenice su frekventne u jeziku te kao i konkretne imenice imaju obilježja po pitanju brojivosti. Shodno tome, *knowledge* (bos. znanje), *beauty* (bos. ljepota) i *information* (bos. informacije) smatramo nebrojivima a *virtue* (bos. vrlina), *skill* (bos. vještina) i *transportation* (bos. prevoz) brojivim imenicama.

Za analizu semantike takvih imenica potrebno je precizno odrediti šta sačinjava jedan atom apstraktnog predikata i istražiti mogućnost primjene semantike konkretnih imenica i na apstraktne imenice. Prvo ćemo predstaviti algebarsku strukturu domene imenica kakva nam je poznata iz prijašnjih radova na polju imeničke semantike. Nakon toga, u trećem poglavlju predstaviti ćemo izazove koje postavljaju apstraktne imenice za formalne teorije semantike, fokusirati se na neka njihova obilježja, te razmatrati potencijalnu funkciju množine kod takvih imenica. Nadalje, u četvrtom poglavlju predstaviti ćemo empirijsku studiju jedne skupine apstraktnih imenica koje su polisemne i čija se značenja razlikuju po pitanju brojivosti. Zaključke koje izvodimo iz te studije ćemo u narednom petom poglavlju posmatrati kao bazu na kojoj će se temeljiti prijedlog jedne alternative za formalnu analizu pomenute vrste apstraktnih imenica. Šesto poglavlje pružit će nam kratak sažetak rada i ponuditi prikaz preostalih otvorenih pitanja.

2. ALGEBARSKA STRUKTURA DOMENE INDIVIDUA

Imenice koje opisuju predmete kao što su *olovka*, *čaja* ili *sto* denotiraju atome koji su članovi skupa individua¹. Ukoliko u našem univerzumu postoje tri olovke: jedna

¹ Polazimo od interpretacijskog modela M koji sadrži skup individua U , skup svjetova W , skup konteksta C , parcijalni red preko konteksta α , i interpretacijsku funkciju F .
(i) $M = \langle U, W, C, \alpha, F \rangle$

crvena, jedna žuta i jedna plava, tada bi denotacija riječi *olovka* imala tri atoma koja opisujemo konstantama a , b i c .

$$(1) \text{ olovka} = \{a, b, c\}$$

Što se tiče oblika množine, tj. *olovke*, u ovom slučaju ona denotira zbir više atoma, npr. a i b , b i c , a i c ili a , b i c . Drugim riječima, *olovke* se može odnositi na crvenu i žutu olovku, na žutu i plavu, na crvenu i plavu ili čak na sve olovke, tj. na crvenu, žutu i plavu olovku. Te različite mogućnosti referenta *olovke* prikazane su kao članovi skupa u (2).

$$(2) \text{ olovke} = \{\{a,b\}, \{b,c\}, \{a,c\}, \{a,b,c\}\} \quad \text{PRVA FORMULACIJA}$$

Formulacija u (2) ograničena je na elemente koji su sačinjeni od dva člana atoma ili, čak, tri – koji u ovom slučaju predstavlja supremum tog skupa. Ovakav pristup je prihvatljiv jer se slaže sa intuicijom koju govornik ima o odnosu jednina i množina, pa nije ni čudno što je dugi niz godina ovakav pristup dominirao u teorijama semantike imenica. Međutim, takav pristup množini imenice ne iscrpljuje sve njene mogućnosti. Naime, pragmatički izazvani slučajevi zahtijevaju da se u denotaciji množina imenica nalaze i elementi koji predstavljaju pojedinačne entitete, kao što je to prikazano u revidiranoj formulaciji u (3):

$$(3) \text{ olovke} = \{a, b, c, \{a, b\}, \{b, c\}, \{a, c\}, \{a, b, c\}\} \quad \text{REVIDIRANA FORMULACIJA}$$

Oblik denotacije množine u (3) opravdava se upotrebom množine u slučajevima kada je objekat samo jedan (cf. npr. Chierchia 2010; Rothstein 2010 i druge). Često upotrijebljen primjer u ovoj diskusiji je pitanje: *Do you have children?* (bos. Da li imate djece?). Na ovo pitanje može se odgovoriti afirmativno iako je u pitanju samo jedno dijete: *Yes, I have a son.* (bos. Da, imam jednog sina.)² Shodno tome, *children* (bos. djeca) u gore navedenom pitanju mora referirati i na pojedinačne entitete, tj. na jedno dijete. Drugi argument za revidiranu formulaciju u (3) je da negacija množine isključuje i jedninu. Kada kažemo *U našem selu nema mačaka* – to podrazumijeva da nema niti jedne mačke u selu. Ukoliko bismo polazili od postave denotacije

² Ovaj primjer ne možemo u potpunosti prenijeti na bosanski jezik u kojem direktan objekat tranzitivnih glagola može biti ostvaren u akuzativu ili u genitivu kada su u pitanju imenice u množini i nebrojive imenice. U prevodu na gore navedeno pitanje, imenica *djeca* se koristi u genitivu. Shodno napomeni jednog od recenzenata ovoga članka, bosanski jezik ovdje nudi priliku da se dovede u sumnju potreba za proširenjem značenja množine na pojedinačne entitete. Ovaj genitiv nosi partitivno značenje, i kao takav bi se mogao predstaviti kao bilo koji dio supremuma, a i pojedinačni entiteti koji su članovi skupova koji čine supremum su njegovi djelovi.

mačaka poput formulacije u (2), negacija iste uključivala bi pojedinačne entitete – što bi značilo da negiranje množine kao u rečenici: *U našem selu nema mačaka* – podrazumijeva nepostojanje dvije ili više mačaka u selu, uz mogućnost da u selu ima barem jedna mačka. Iz tog razloga, denotacija množine imenica koje opisuju predmete mora obuhvatiti i pojedinačne entitete (cf. Sauerland 2003).³

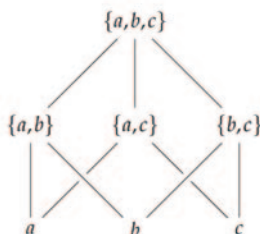
S obzirom da je oblik jednine nemarkiran – kako morfološki tako i semantički – njegova denotacija (kako je predloženo u (1)) leksički je definirana, dok denotaciju množine izvodimo pomoću upotrebe operatora * (**plural operator**, vidi Link 1983), koji od individualnih atoma tvori zbirne skupove atoma.

$$(4) O = \{a, b, c\}$$

$$(5) *O = \{a, b, c, \{a,b\}, \{b,c\}, \{a,c\}, \{a,b,c\}\}$$

Odnos denotacija imenica u množini i jednini možemo sagledati kroz njihovu parcijalnu strukturu, kao što je navedeno u (6) (usp. Link 1983; Landman 1989; Schwarzschild 1996; Chierchia 1998a, 2010; Rothstein 2010).

(6)

Većina teorija semantike imenica koje se bave pluralitetom slažu se sa gore pomenutim načelima. Razlike u teorijama pretežno se tiču denotacija neprobrojivih imenica. Prije nego navedemo glavne smjernice ovog fenomena u savremenoj lingvistici, skrenut ćemo pažnju na nekoliko gramatičkih i ontoloških karakteristika neprobrojivih imenica.

2.1. Karakteristike neprobrojivih imenica

Pod gramatičkim karakteristikama neprobrojivih imenica podrazumijevamo one koje podliježu normama morfologije i sintakse određenog jezika. To su one vidljive, deskriptivne karakteristike kojima svjedočimo u svakodnevnom govornom i pisanom jeziku.

³ O skalarnim implikaturama izazvanim oblikom množine vidi Chierchia et al. (2008) i Spector (2007).

(7) gramatičke osobine nebrojivih imenica:

- nedostatak oblika množine, npr. **sands* (bos. *pijesci), **muds* (bos. *blata), **bloods* (bos. *krvi)
- nepravilnost direktne upotrebe sa numeralima, npr. **five wines* (bos. *pet vina), **three waters* (bos. *tri vode);
- nepravilnost modifikacije sa neodređenim članom, npr. **a mud*, **a sand*;
- izražavanje kvantiteta pomoću klasifikatora, npr. *five containers of mud* (bos. pet posuda blata), *three bottles of water* (bos. tri flaše vode).

Gore navedene gramatičke karakteristike odnose se na tip jezika koji ima sintaktičko-morfološka obilježja brojivosti, kao što su mnogi indoevropski jezici.⁴ Iako se te karakteristike tiču nebrojivih imenica u njihovom izvornom značenju, treba napomenuti da postoji nekoliko principa na osnovu kojih nebrojive imenice mogu poprimiti obilježja brojivosti (kao npr. oblik množine ili kombinacija sa numeralima), te se u takvim kontekstima te nebrojive imenice zapravo koriste u nekom prenesenom značenju. Jedan oblik transformacije nebrojivih imenica u brojive jeste u vrstu (**kind shift**), kao u primjeru: *John ordered five wines* (bos. John je poručio pet vina) – gdje se podrazumijeva da je John poručio pet različitih vrsta vina.⁵ Također treba napomenuti da ova binarna podjela na brojive i nebrojive imenice nije uvijek uspješna jer neke skupine imenica se ili ne mogu svrstati u brojive/nebrojive ili se klasificiraju kao fleksibilne, kao što su npr. *cake* (bos. kolač) ili *rope* (bos. uže) u engleskom jeziku.⁶

Za razliku od gramatičkih karakteristika koje mogu biti ostvarene na drugačiji način u drugim jezicima, ontološke karakteristike su univerzalne jer se ne odnose na riječi nego na referenciju tih riječi. Ontološke osobine podrazumijevaju karakteristike koje se pridaju denotacijama, odnosno referenciji nebrojivih imenica. Te su karakteristike u fokusu višedecenijskih analiza i teoretiziranja o zajedničkim

⁴ Shodno tipologiji kod Chierchia (2021), ovakvi jezici spadaju u prvi tip (engl. Type 1). Pored takvih jezika, Chierchia razlikuje drugi tip (engl. Type 2) (kineski, japanski, bengala) u kojem se sve imenice kombinuju sa klasifikatorima radi izražavanja kvantiteta, te treći tip (engl. Type 3) (indonezijski, yudja, nez perce) u kojem sve imenice imaju oblik množine. Važno je napomenuti da, iako drugi i treći tip djeluju kao da ne posjeduju obilježja brojivosti, jer sve imenice u drugom tipu izgledaju kao nebrojive i sve imenice u trećem tipu izgledaju kao brojive, ti jezici razlikuju brojive i nebrojive imenice na drugačiji način, kao npr. po izboru klasifikatora u drugom tipu jezika. Brojivost je univerzalna kategorija, ali obilježja brojivosti se razlikuju od jezika do jezika.

⁵ O upotrebi nebrojivih imenica kao brojivih vidi Falkum (2010), Drozd (2017), Kiss et. al (2021) i Husić (2020a), te Znika (2005) za slične fenomene u hrvatskom jeziku.

⁶ Ova se skupina u literaturi pored termina **flexible nouns** (npr. Chierchia 1998a; Rothstein 2010; Grimm 2012; Barner & Snedeker 2005) naziva i **Dual-Life** (npr. Pelletier & Schubert 1989; Pelletier 2012; Payne and Huddleston 2002; Kiss et al. 2017; Doetjes 2017) ili **elastic nouns** (npr. Zamparelli 2020).

osobinama denotacija nebrojivih imenica. Kao elementarne karakteristike, izdvojit ćemo **kumulativnost** i **divizivnost**.

(8) kumulativnost (cumulativity): $\forall P[\text{CUM}(P) \leftrightarrow \forall x, y [P(x) \wedge P(y) \rightarrow P(x \cup y)]]$

(9) divizivnost (divisiveness): $\forall P[\text{DIV}(P) \leftrightarrow \forall x \forall y [P(x) \wedge y \subseteq x \rightarrow P(y)]]$
(usp. Krifka 1989: 78)

Denotacija nebrojivih imenica je kumulativna, što znači da njena suma zadovoljava isti predikat kao i sabirnici. To možemo najlakše pojasniti primjerom vode koju, ukoliko joj dodamo još, ili je udvostručimo, ili utrostručimo – opet će konačni zbir toga biti opisan riječju *voda*. Recimo da se u posudi nalazi voda u koju mi dodamo još vode. Ono što se sada nalazi u posudi, također nazivamo *voda*. Taj kumulativni odnos nećemo pronaći kod referencije brojivih imenica kao što su *olovka* ili *mačka*. Ako se u korpi nalazi jedna mačka i mi joj pridružimo još jednu – onda, na kraju, u korpi više nemamo mačku, nego dvije mačke, te njih ne možemo opisati riječju *mačka*, već *mačke* ili konkretnije *dvije mačke*.

Princip divizivnosti funkcionira kao i princip kumulativnosti, samo u suprotnom smjeru. Ako bismo vodu iz posude podijelili na dva dijela, ono što bi se nalazilo u oba dijela može se opisati rječju *voda*. Međutim, ukoliko bismo to isto uradili s mačkom, ni u jednom dijelu ne bi ostala mačka. Zbog komplementarnog odnosa kumulativnosti i divizivnosti, Bunt (1985) je sažeo spoj ovih karakteristika pod načelo homogene referencije (**homogeneous reference condition**).

Kumulativnost i divizivnost su općeprihvaćeni u širokoj lingvističkoj i filozofskoj literaturi o brojivosti imenica, uprkos poznatim nedostacima kao što su, npr. problem minimalnih djelova (**the minimal parts problem**) ili one imenice čije se gramatičke karakteristike ne podudaraju sa ontološkim (cf. Husić 2020b: 29ff). Nesuglasice vezane za ontološke osobine nećemo dalje razmatrati, već ćemo našu pažnju usmjeriti na prednost koju nam nude kumulativnost i divizivnost, a to je da strukturalna razlika koja se dobiva između brojivih i nebrojivih imenica omogućava analizu te dvije vrste imenica u algebarskoj strukturi domene individua.

Po pitanju atomarne strukture denotacije nebrojivih imenica, većina teorija je saglasna u stavu da nebrojive imenice u jednini sadrže i pojedinačne i zbirne atome, isto kao što to vrijedi i za denotaciju množina brojivih imenica. No, razlika je u tome što se denotacija množina brojivih imenica tvori od denotacije jednina pomoću plural operator-a *, dok denotacija nebrojivih imenica u svom izvornom, leksičkom obliku sadrži i pojedinačne, ali i zbirne atome.

2.2. Zašto su nebrojive imenice nebrojive?

O ključnom faktoru koji djeli brojive od nebrojivih imenica postoje razilaženja u literaturi. Tri najutjecajnije teorije u semantici nominalnih fraza su:

- kontekst dodjeljuje atomarne strukture brojivim imenicama; nebrojive imenice ne nalaze se u takvim kontekstima (Rothstein 2010);
- baza nebrojivih imenica sadrži atome koji se preklapaju (Landman 2016);
- minimalne komponente u denotaciji nebrojivih imenica su nejasne (**vague**), odnosno nisu precizno određene kako bi se koristile za brojanje (Chierchia 2010).

Rothstein (2010) tvrdi da ključni faktor koji omogućava brojanje i određuje atome za brojanje jeste kontekst. Ukoliko imamo odgovarajući kontekst, onda imenicu koristimo kao brojivu. Sagledajmo nekoliko primjera:

- (10) a. Edin je kupio **tri košulje** prošle sedmice.
b. Almasa se iznenadila kada je ugledala **brojne lavove** u zološkom vrtu u Tuzli.
- (11) a. Ovaj restoran nudi samo **tri vina**.
b. Poručio sam **dvije vode** za nas.

Dok (10) predstavlja uobičajenu upotrebu brojivih imenica *košulja* i *lav*, (11) prikazuje kako se i nebrojive imenice *vino* i *voda* mogu koristiti kao brojive. Dok (11a) referira na određenu vrstu vina, (11b) podrazumijeva da je govornik poručio dvije čaše ili flaše vode. Takvu upotrebu nebrojivih imenica nazivamo interpretacija skrivenog klasifikatora (**hidden classifier reading**), smatrajući da je klasifikator – koji je inače neminovno za izražavanje kvantiteta nebrojivih imenica – u ovom iskazu skriven. Dakle, da bi određena imenica bila upotrijebljena kao brojiva, neminovno je da postoji odgovarajući kontekst koji će omogućiti interpretaciju te imenice kao brojive.

Pored činjenice da se nebrojive imenice mogu produktivno koristiti i kao brojive, Rothstein nalazi dodatni argument za svoju analizu u tome što kod imenica sa homogenom strukturom referencije (tzv. **fence-like nouns**) iako su brojive, npr. *ograda* ili *zid*, način brojanja također biva određen kontekstom. Ona navodi primjer kuće koja je ograđena ogradom sa sve četiri strane, gdje se govornici mogu razilaziti po pitanju šta sačinjava jednu ogradu, te bi se za isti slučaj moglo kazati da je jedna ograda okolo kuće ili da su to četiri različite ograde. Kontekst je taj koji određuje šta

se broji, odnosno šta se percipira kao jedan atom ograde. U Rothsteininoj teoriji modela sve su imenice prvobitno nebrojive, a dodatak faktora konteksta njih pretvara u brojive i pridaje im drugačiju denotacijsku strukturu. Na taj se način nebrojive imenice, poput *voda*, *krv* ili *brašno* analiziraju kao nebrojive sve dotle dok se ne upotrijebe u adekvatnom kontekstu koji će odrediti način brojanja.

Landman (2016) razvija teoriju **Iceberg Semantics** koju bazira na Linkovoj logici plurala i nebrojivih imenica (Link 1983). Za razliku od Linka, Landman u svojoj teoriji dodaje denotacijama imenica koju naziva tijelo (**body**) bazu od koje su one sačinjene. Postoje dvije vrste baza: brojiva i nebrojiva. Baze su, također, atomarne, no, razlika među njima je u tome što se atomi u nebrojivim bazama preklapaju (**overlap**), zbog čega se njihovi atomi ne mogu jasno odrediti. Dakle, razlika brojivih i nebrojivih imenica u Landmanovom modelu ogleda se u vrsti baze od koje su sačinjene njihove denotacije. Pri tom je preklapanje atoma osobina nebrojivih baza, dok su atomi brojivih baza rastavljeni (**disjoint**).

(12) x and y overlap iff $x \cup y \neq 0$, otherwise x and y are disjoint.

x and y overlap if they have a non-null part (Landman 2016: 3)

Takva analiza je prikaz problema minimalnih dijelova (**minimal parts problem**) u denotacijama nebrojivih imenica. Landman argumentira kako ne možemo brojati nebrojive imenice, jer se atomi vode, krvi, brašna, itd. preklapaju – te bi, shodno tome, pokušaj brojanja tih (preklapajućih) atoma bio neispravan.

Pristup koji zauzima Chierchia (2010) razlikuje se od Rothsteinine i Landmanove teorije u tome što on atomarnost definira relativno preciziranju svjetova. Njegova analiza u okviru supervaluacionizma polazi od toga kako je brojivim imenicama svojstveno da njihovi atomi ostaju atomi kroz sva preciziranja svjetova, dok nebrojive imenice imaju atome koji se u drugim, preciziranim svjetovima, gube. Supervaluacionizam polazi od toga da su svjetovi poredani po standardu preciznosti:

(13) $w \infty w_1$

(13) podrazumijeva da je w_1 barem jednako precizan svijet kao w relativno određenom predikatu. Predikatima se određuje pozitivna $P+$ i negativna $P-$ ekstenzija. $P+$ je skup entiteta koji zadovoljavaju taj predikat, $P-$ je skup svih entiteta koji ne zadovoljavaju taj predikat, a entiteti za koje se ne može jasno kazati da li spadaju u $P+$ ili u $P-$ nalaze se u traci nejasnosti (**vagueness band**) od P . Ta traka nejasnosti se smanjuje relativno preciznosti svjetova. Brojive i nebrojive imenice Chierchia razlikuje upravo na osnovu relacije trake neodređenosti i preciznosti svjetova.

Naime, predikati koji se opisuju brojivim imenicama kao što su mačka, kuća ili sto, imaju atome koji se jasno mogu svrstati u negativnu ili pozitivnu ekstenziju tog predikata. Kada je jedan atom kao takav identificiran u pozitivnoj ekstenziji jednog predikata, taj ostaje atom i u svim svjetovima koji su više precizirani. Nasuprot tome su predikati nebrojivih imenica čiji atomi ne ostaju nužno takvi u preciziranim svjetovima. Kada bi, npr., u svijetu w_1 odredili vodu koja je u čaši kao jedan atom vode, u nekom preciziranom svjetu w_2 ili w_3 jedan dio te iste vode koja je važila atomom u w_1 bi također mogao biti identificiran kao atom vode. Takav splet okolnosti stoji u kontradikciji sa osnovnim načelom atomarnosti, a to je da su atomi najmanje, nedjeljive komponente koje nemaju prave dijelove. Dakle, u Chierchiinoj analizi atomi nebrojivih imenica su takvi da variraju kroz svjetove, ne ostaju nužno atomima usljed preciziranja svjetova. Na ovaj način Chierchia rastvara minimal parts problem kroz dimenziju svjetova i uspostavlja razliku sa brojivim imenicama.

Nakon ovog kratkog presjeka o semantici imenica, želimo napomenuti kako se pomenute teorije uglavnom orijentišu ka konkretnim imenicama. Razlog tome je, prije svega, što je denotacija ili referent takvih imenica vidljiv, opipljiv, poznat i opisiv, te, shodno tome, možemo ispitati podudarnost gramatičkih i ontoloških kriterija. No, i imenice sa apstraktnim referentima mogu imati obilježja brojivosti, što dovodi u pitanje primjenu ontoloških karakteristika, a zatim i njenu relevantnost uopće u teorijama brojivosti.

3. O APSTRAKTNIM IMENICAMA

Kategorija apstraktnih imenica predmet je mnogih pokušaja definiranja. Prvenstveno treba napomenuti da se apstraktnost odnosi na predmet denotacije, odnosno na referenciju, a ne na samu imenicu. U kriterije koji se koriste za razlikovanje apstraktnih od konkretnih imenica ubrajaju se vidljivost, slikovitost i lokalizacija u prostoru i vremenu. Dakle, stvari koje se mogu oslikati, koje se mogu čulima osjetiti i(li) koje dozvoljavaju lokalizaciju u prostoru i vremenu, opisujemo konkretnim imenicama. Apstraktne imenice referiraju na entitete koji se pretežno ne mogu locirati u prostoru i vremenu, nisu čulima dokučive te se, shodno tome, i ne mogu oslikati (usp. Zamparelli 2020; Rosen 2018). Iste kriterije spominje i Vuletić (1898: 37) i navodi kako apstraktne imenice označavaju nešto što samo po sebi ne postoji, što se ne može vidjeti ni dodirnuti, samo se može zamišljati na stvarnim predmetima.

Naravno, za svaki od ovih kriterija nailazimo na izuzetke, kao što su, npr. fiktivna bića (jednorog, hobit, pokemon) – ona su zamisliva ali ne i čulima dokučiva, ili ne dozvoljavaju lociranje u prostoru i vremenu. Nećemo zalaziti u dublje diskusije o ograničavanju i identificiranju kategorije apstraktnih imenica, već ćemo pokušati da shvatimo zbog čega to apstraktne imenice predstavljaju izazove u lingvistici, te koje se poteškoće javljaju pri analizi njihove brojivosti.

3.1. Izazovi apstraktnih imenica

Postoji sigurno više načina kako pristupiti ovom skupu imenica, no za analizu jednog gramatičkog fenomena koji je univerzalan diljem različitih jezika a zastupljen je kako u morfologiji tako i u sintaksi, smatramo da najveći izazovi proizlaze upravo iz:

1. heterogenosti skupa apstraktnih imenica;
2. polisemije apstraktnih imenica, te iz
3. odnosa referencija jednina i množina apstraktnih imenica

3.1.1. Heterogenost

Skup apstraktnih imenica je heterogen jer sadrži više različitih tipova imenica. Sagledat ćemo kategorije koje navode Jahić et. al (2000: 187) za apstraktne (odn. nestvarne ili misaone imenice), a to su:

- prirodne pojave (*oluja, zora, suša*);
- društvene pojave (*umjetnost, ideja*);
- osobine (*dobrota, mehkoća, ljepota*);
- osjećanja (*tuga, sreća, ljutnja*);
- stanja (*razočaranje, žalost*);
- procesi (*berba, šetnja, čitanje*);
- količine (*šestina*);
- odnosi (*mnoštvo*).

Gore navedene kategorije imenica su srodne po tome što referiraju na apstraktne entitete, ali se razlikuju u tome šta zapravo denotiraju. Nasuprot njima stoje konkretne imenice koje denotiraju objekte koji se mogu individuirati i samim time onda i brojati.

Kada je riječ o formalnoj semantici i modelskoj analizi apstraktnih izraza, postavlja se pitanje da li je uopće moguće uspostaviti jednu univerzalnu semantičku analizu kada denotacije apstraktnih imenica nisu uniformne, ili je, pak, ono što je

neminovno za brojanje apstraktnih jedinica i uspostavljanje sistema brojivosti primjenjivo i na imenice koje denotiraju prirodne pojave, jednako kao i na osjećaje i procese. Shodno tome, kada pristupamo analizi apstraktnih imenica treba ponajprije imati u vidu da one nisu uniformne i da se princip brojanja ne mora odnositi na sve vrste apstraktnih imenica podjednako.

3.1.2. Polisemija

Druga karakteristika apstraktnih imenica je to da su one pretežno polisemne. Polisemija je, kao jedan od oblika leksičke dvosmislenosti, prisutna i kod glagola, pridjeva, prijedloga, imenica i drugih gramatičkih kategorija riječi. Ona se razlikuje od homonimije po tome što su polisemna značenja jedne riječi povezana. Takva definicija polisemije zastupljena je kod većine lingvista koji se bave leksičkom semantikom (usp. Lyons 1977; Ruhl 1989; Tuggy 1993; Saeed 2003 i mnogi drugi).

Apstraktne imenice mogu također biti polisemne. Levickij (2005) čak smatra da je omjer apstraktnosti imenice povezan sa omjerom njene polisemije, te da apstraktne imenice više teže polisemiji nego konkretne. Da su apstraktne imenice polisemne potvrđuju i sljedeći isječci iz rječnika bosanskog jezika (Čedić et al. 2007):

- (14) a. **ljubav** im. ž. r., instr. jd. ljubavlju/ljubavi–i. emocija u odnosu na druge osobe koja se manifestuje na razne načine: naklonost, privrženost, duhovna i seksualna privlačnost; ii. ljubljena osoba; iii. snažna sklonost prema čemu (domovina, porodica, djelatnost itd.)
- b. **pristup** im. m. r., g. jd. pristupa, g. mn. pristupa –i. prilaz, prilazni put, mjesto gdje se prilazi; ii. način pristupa, prilaženje, pristupanje, prilazak; iii. mogućnost ulaženja; iv. primanje; v. uvodni tekst čega u kojem se tumače osnovni pojmovi; vi. crkv. početni dio službe ili mise; vii. prenes. način prilaska, prilaženja kome/čemu; viii. pogled, mišljenje, stav o kome/čemu.
- c. **umjetnost** im. ž. r., instr. jd. umjetnošću/umjetnosti –i. djelatnost stvaranja umjetničkih djela pomoću riječi, glasa, linija, boja, pokreta, plastičnog oblika, konstrukcije i dr.; ii. prenes. velika vještina u čemu.

Dakle, *ljubav* se može odnositi i na emociju kao i na voljenu osobu ili neki specifičan oblik naklonosti. Od ta tri značenja, drugo značenje riječi nije apstraktno jer opisuje određenu osobu koja je vidljiva, te nam ovaj primjer jasno pokazuje kako se apstraktnost veže za referenciju a ne za samu riječ.

Neke oblike polisemije smatramo regularnim, kao što su to kod deverbálnih nominalizacija proces i rezultat gdje se jedno značenje može odnositi na proces a drugo na ishod tog procesa, kao npr. *collection* (bos. sakupljanje ili zbrika) ili *decoration* (bos. dekorisanje ili dekoracija)⁷. Na isti način se može zaključiti da imenice koje primarno opisuju emocije ili stanja mogu referirati i na određenu stvar, predmet ili osobu prema čemu se ta emocija odnosi, kao npr. *ljubav, strah, nada, tuga* itd.

Činjenica da su apstraktne imenice polisemne otežava analizu brojivosti upravo zbog toga što ta polisemija nekada izražava i razliku brojivosti. Shodno rječniku Bochum English Countability Lexicon - BECL (Kiss et al. 2016), pojedine imenice mogu imati različite oblike brojivosti ovisno o specifičnom značenju. BECL je jedinstven rječnik engleskog jezika, koji značenja riječi preuzima od WordNet-a (Miller 1995)⁸ i nadograđuje ih klasifikacijom brojivosti pojedinačnih značenja koja se izvode putem manualnih anotacija semantičkih i sintaktičkih karakteristika od strane izvornih govornika kanadskog engleskog jezika. Navest ćemo kao primjer iz BECL-a riječ *license* (bos. licenca, dozvola, odobrenje) sa četiri značenja uzeta iz WordNet-a:

- (15) a. license#1 a legal document giving official permission to do something;
- b. license#2 freedom to deviate deliberately from normally applicable rules or practices especially in behavior or speech;
- c. license#3 excessive freedom; lack of due restraint;
- d. license#4 the act of giving a formal (usually written) authorization.

Od četiri značenja riječi *license*, jedno je značenje konkretno, i to ono koje se odnosi na dokument (license#1), dok su preostala značenja apstraktne prirode. Razlikujemo akt davanja odobrenja (license#4) od dozovole za namjerno odstupanje od pravila (license#2) kao i prekomjernu slobodu (license#3).⁹ Što se tiče brojivosti, u BECL-u license#1 i license#4 klasificirane su kao brojive, a license#2 i license#3 kao nebrojive imenice. Zbog toga, Kiss. et al smatraju da i sama kategorija brojivosti nije vezana za imenicu nego za njeno specifično značenje. No, mi nećemo dalje

⁷ Ovdje slijedimo definiciju regularne polisemije od Apresjan koja glasi: „Polysemy of the word A with the meanings a_1 and a_2 is called regular if, in the given language, there exists at least one other word B with the meanings b_1 and b_2 , which are semantically distinguished from each other in exactly the same way as a_1 and a_2 , and if a_1 and b_1 , a_2 and b_2 are nonsynonymous” (1974: 16). Za adaptaciju ovog oblika polisemije kod apstraktnih imenica vidjeti Husić (2020a) i Zamparelli (2020).

⁸ <http://wordnetweb.princeton.edu/perl/webwn>

⁹ Treba napomenuti da broj i forma navedenih značenja u jednom rječniku ne iscrpljuju cijeli kapacitet te riječi te mogu poslužiti samo indikativno u istraživanju pojedinih leksičkih fenomena (cf. Kilgariff 1997).

razmatrati diskusiju o lokusu brojivosti, već želimo naglasiti da polisemija i razlike u brojivosti, kojima svjedočimo i kod pojedinih konkretnih imenica, su kod apstraktnih imenica mnogo više prisutne, te da su apstraktne imenice rijetko monosemne.

3.1.1. Funkcije plurala

Sljedeća osobina apstraktnih imenica na koju želimo skrenuti pažnju jeste njihov oblik i funkcija u množini. Dok s jedne strane postoje pravci koji smatraju da su apstraktne imenice u biti nebrojive kao npr. Jahić et al. (2000:193), s druge strane poznati su nam i slučajevi u kojima je moguće izraziti množinu. Navest ćemo nekoliko primjera iz Bosnian Web Corpora (Ljubešić & Klubička 2016) gdje se apstraktne imenice koriste u množini .

- (16) a. TKD Visoko je uvijek otvoren za nove **nade** i **talente**, a upis novih članova je u toku.
- b. Takav zaljubljenik ima dvije **tuge**, jednu što je izgubio blizinu Uzvišenog, Koga ponajprije treba voljeti i vječni užitek u tome, i tugu zbog kazne koju će trpjeti u patnji bolnoj.
- c. Glosser tvrdi da je, ako ove dvije **potrebe** unutar čovjekove strukture nisu zastupljene u odgovarajućoj mjeri, stvoren uslov za nemogućnost objektivne procjene realnosti.
- d. Postoji pet **strahova** od prekida veze koji nas sprečavaju da krenemo u sretniju budućnost, ali i 10 načina kako to učiniti.

Za razliku od konkretnih imenica gdje brojimo individualne, kod apstraktnih imenica nije jasno šta se broji ukoliko se ona koristi u množini ili nekom drugom kontekstu brojivosti. U gore navedenim primjerima, riječi *potreba*, *strah* i *tuga*, koje izvorno opisuju stanja, se koriste u množini i referiraju na vrste tuga, potreba i strahova, a ne na zbir stanja što bi se (naivno) moglo očekivati ukoliko bi se polazilo od toga da je funkcija plurala ista kod konkretnih kao i kod apstraktnih imenica. Druga upotreba apstraktnih imenica u brojivoj formi jeste u primjeru (16a) gdje množine riječi *nada* i *talenat* referiraju na osobe koje predstavljaju nadu ili talenat za klub TKD Visoko.

(16) ukazuje na samo nekoliko načina kako apstraktne imenice mogu biti brojive. Do koje mjere se ovakve imenice mogu brojati i na šta se sve njihov oblik množine može svesti potrebno je sistematski istražiti. Nezaobilazno je da zahtijevano

istraživanje uključi i sve vrste apstraktnih imenica kako bi se mogao dati potpun odgovor na pitanje šta se broji kada su apstraktne imenice brojive, te koja je funkcija plurala u apstraktnim imenicama.

4. EMPIRIJSKA STUDIJA APSTRAKTHNIH IMENICA

Kao što smo gore naveli, jedan od izazova apstraktnih imenica leži upravo u tome što one sačinjavaju jednu heterogenu grupu imenica. Zbog različitosti koje karakterišu tu vrstu imenica, nemoguće je postaviti jednu semantičku analizu koja bi obuhvitala sve njihove individualne oblike i aspekte. U ovom poglavlju predstaviti ćemo jednu empirijsku studiju apstraktnih imenica engleskog jezika objavljenu u Husić (2020b) i ograničiti se na imenice koje opisuju radnje, stanja i procese – dakle, riječi poput *transformation* (bos. transformacija), *necessity* (bos. nužnost) i *inquiry* (bos. istraga), i time pokušati doprinijeti boljem razumijevanju brojivosti kod apstraktnih imenica.

Cilj studije je identifikacija razlika u brojivosti kod skupine imenica koje opisuju stanja, radnje i procese a koje su uglavnom deverbalne ili deadjektivne. Te imenice su sve polisemne, imaju više značenja od kojih je barem jedno klasifikovano kao brojivo i barem jedno kao nebrojivo. U (17) i (18) navodimo kao primjer dvije imenice iz te studije, čija značenja su preuzeta iz WordNeta a klasifikacija brojivosti iz BECL-a.

(17) a. approval#1 the formal act of approving	COUNT
b. approval#2 a feeling of liking something or someone good	MASS
(18) a. classification#2 a group of people or things arranged by class or category	COUNT
b. classification#3 the basic cognitive process of arranging into classes or categories	MASS

Dakle, *approval* u značenju formalnog akta odobravanja koristi se kao brojiva imenica, dok u značenju osjećaja prihvatanja nečega ili nekoga bit će upotrijebljena kao nebrojiva. Slično tome, *classification* u značenju grupa ljudi ili stvari koje su klasifikovane po određenom principu se koristi kao brojiva imenica, a u značenju kognitivnog procesa slaganja u kategorije koristi se kao nebrojiva. Ovi primjeri upravo predstavljaju srž problema koje apstraktne imenice postavljaju, a to je da njihova polisemija nerijetko iziskuje i razliku u brojivosti.

Klasifikacija imenica po kategoriji brojivosti u BECL-u je predmet istraživanja ove studije, iako je ona sama po sebi rezultat višegodišnjeg eksperimentalnog i kompjuterlingvističkog rada koji nam nudi prvu obimnu analizu brojivosti na nivou značenja pojedinačnih imenica. BECL oslikava prirodne tendencije izvornih govornika te je stoga naš fokus upravo na razumijevanju uzroka pojedinih klasifikacija i posljedica koje te klasifikacije imaju na semantičke analize brojivosti.

U ovoj studiji smo postavili za cilj da odredimo koji su to faktori u apstraktnim imenicama koji čine da određena značenja budu klasifikovana kao nebrojiva, a koji faktori utiču da pojedina značenja budu svrstana u brojive. Nadalje želimo istražiti, ukoliko su apstraktne imenice brojive, na šta konkretno referiraju te imenice i šta se broji kada je apstraktna imenica brojiva.

4.1. Metodologija

Za istraživanje faktora brojivosti u apstraktnim imenicama, odnosno u imenicama koje opisuju radnje, stanja i procese, koristimo dva resursa: Bochum English Countability Lexicon 2.1. – BECL 2.1. (Kiss et al. 2016) i Contemporary Corpus of American English – COCA (Davies 2010)¹⁰.

BECL 2.1. je rječnik imenica engleskog jezika sa klasifikacijom brojivosti na nivou značenja imenica. Imenice i njihova značenja izvedena su iz WordNet-a (Miller 1995), a klasifikacija brojivosti dobijena je putem manualnih anotacija sintaktičkih i semantičkih karakteristika pojedinih značenja od strane izvornih govornika kanadskog engleskog jezika. Ova klasifikacija je izvedena kroz četverostruku anonimnu anotaciju pri kojoj anotatori nisu direktno određivali kategoriju brojivosti date imenice sa određenim značenjem, nego su obrađivali testove koji upućuju na pravilnu upotrebu iste u konstrukcijama relevantnim za određivanje brojivosti kao što su upotreba sa *more* (bos. više) u jednini i u množini, te sa neodređenim članom.¹¹ BECL 2.1. razlikuje 18 klasa brojivosti koje se dijele u četiri grupe: brojive (**regular count**), nebrojive (**regular mass**), i brojive i nebrojive (**both mass and count**), i posljednja, ni brojive ni nebrojive (**neither mass nor count**). Nećemo precizirati

¹⁰ Suštinski dio COCA korpusa koji je korišten u našoj analizi sadrži ca. 24 miliona rečenica iz rubrika akademski, fiktivni i novinarski tekstovi čije su sintaktičke analize izvedene pomoću Stanford Dependency Parsera (Chen & Manning 2014).

¹¹ BECL 2.1 obuhvata sve instance koje su jednoglasno anotirane od svih anotatora. To čini 11.869 parova (imenica i značenja) od ukupno 7.051 različitih leksema. Za više detalja o BECL 2.1 vidjeti Kiss et. al (2016) i dokumentaciju na stranici <https://ldsl.rub.de/research/projects/empirical-approaches-to-the-count-mass-distinction>

pojedine klase brojivosti, već ćemo skrenuti pažnju na one pojedinosti koje koristimo za analizu jedne skupine apstraktnih imenica.

Ključna problematika koja se veže za apstraktne imenice jeste upravo njihova polisemija, iz koje nerijetko proizlazi i razlika u brojivosti. Zbog toga vršimo selekciju imenica čija su značenja raspodijeljena u brojive i nebrojive, kako bi precizno adresirali tu grupu imenica sa dvojnim obilježjem brojivosti. Sljedeći kriterij jeste da barem jedno značenje bude apstraktno, te da te imenice opisuju radnje, stanja ili procese. Ova selekcija sadrži 180 imenica sa ukupno 425 pojedinačnih značenja. Ta skupina imenica biva podvrgnuta procesu dubinske analize anotacija (**annotation mining**) u okviru čega anotiramo, odnosno bilježimo, semantičke osobine pojedinih značenja kako bismo, potom, uz pomoć postignutih anotacija mogli izvesti generalizacije po pitanju raspodjele u brojive i nebrojive imenice.

(19) anotacije iz Husić (2020b: 103f)

*state, process, event, object, quality, bounded, instance, quantity,
accomplishment, place, person, aggregation, placeholder, manner*

Anotacije u (19) koriste se za identifikaciju razlika u značenjima na osnovu kojih možemo djelimično obrazložiti klasifikaciju brojivosti. Naime, resursi poput WordNet imaju svoja vlastita obilježja o semantičkim kategorijama koja u ovom slučaju nisu pokazala relevantne indikacije o tome zašto su neka značenja brojiva a neka nebrojiva iako pripadaju istom semantičkom tipu.

Iz gore navedene distribucije možemo zaključiti da se za većinu kategorija može odrediti konkretna tendencija ka brojivoj ili ka nebrojivoj klasifikaciji, međutim, one koje su najviše zastupljene u ovoj skupini imenica ne pokazuju tako jasne indikacije, kao npr. *cognition, communication* ili *act*. Iz tog razloga smo za dubinsku analizu anotacija ove skupine imenica formirali sopstvene kategorije za anotaciju (19) oslanjajući se djelimično na prethodne radove od Asher (1993) i Bach (1986)¹².

Nakon obavljene dubinske analize anotacija, sprovodimo korpus analizu sa istom selekcijom imenica. U ovoj analizi razmatramo frekvencije tih imenica u diskriminirajućim kontekstima, tj. u kontekstima koji su obilježeni kao brojivi ili nebrojivi, a to su rečenice (i) u množini, (ii) sa neodređenim članom u jednini, (iii) u kombinaciji sa *many* i (iv) u kombinaciji sa *much*. Apsolutne i relativne frekvencije u tim kontekstima će poslužiti da sigurnije interpretiramo opaske izvedene iz anotacijske studije.

¹² Za više detalja o procesu anotacije i definicijama pojedinačnih kategorija vidjeti Husić (2020b: 103-113).

Tabela 1: Distribucija semantičkih kategorija WordNeta u brojive i nebrojive (Husić 2020b: 101)

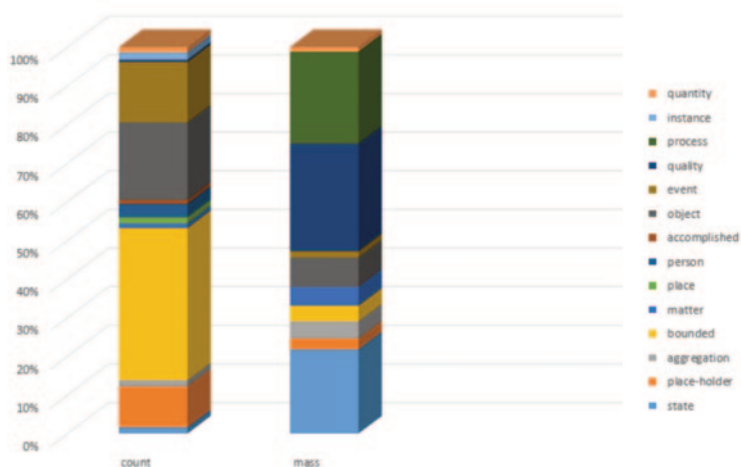
WordNet kategorije	brojivo	nebrojivo
act	38	54
artifact	23	3
attribute	12	38
cognition	32	30
communication	32	18
event	17	0
feeling	3	14
food	1	0
group	10	1
location	1	0
motive	2	0
object	4	2
person	11	1
phenomenon	1	2
possession	5	1
process	3	8
quantity	2	1
relation	2	2
shape	0	1
state	9	36
substance	1	1
time	1	1
Tops	1	0
ukupno	211	214

4.2. Rezultati istraživanja

Kroz dubinsku analizu dvostrukog procesa anotiranja kategorija navedenih u (19), uspjeli smo izvesti nekoliko generalizacija po pitanju preference kategorije brojivosti

određenih značenja. Neke anotacije imaju jako izraženu tendenciju ka jednoj kategoriji a to su *stanje* (states), *proces* (process) i *osobina* (quality) koje su pretežno svrstane u nebrojive, a kod brojivih značenja najviše su zastupljena *objekat* (object), *radnja* (event) i *ograničen* (bounded), dok preostale kategorije ili nemaju oštru tendenciju ili nisu dovoljno frekventne u istraženoj bazi podataka. Grafika 1 nam slikovito prikazuje kako su pojedine anotacije dominantno zastupljene u jednoj kategoriji brojivosti.

Grafika 1: Deskriptivni rezultati ukrštene analize anotacija i oblika brojivosti (Husić 2020b: 112)

Posebnu pažnju ćemo posvetiti imenicama koje opisuju radnje u širem smislu¹³, a često imaju dodatna značenja. Tabela 2 sadrži nekoliko reprezentativnih primjera za deverbalne nominalizacije sa pojedinačnim značenjima koje su u BECL-u svrstane u brojive odnosno nebrojive. Vidimo da pored značenja koja smo anotirali kao radnja (event), *approval* (bos. odobrenje) i *embarrassment* (bos. sramota) mogu opisivati i emocije u čijem slučaju bi se one koristile kao nebrojive.

¹³ Razlikujemo radnje u širem smislu uključujući i procese i stanja od radnji u užem smislu koje se odnose samo na svršene radnje; usp. razliku termina *event* i *eventuality* u Bachovoj terminologiji (Bach 1986: 62).

Tabela 2: brojivost u polisemnim radnjama

brojivo	nebrojivo
<i>approval</i> #1 the formal act of approving [event] embarrassment#3 some event that causes someone to be embarrassed [event]	<i>approval</i> #2 a feeling of liking something or someone good [quality] embarrassment#1 the shame you feel when your inadequacy or guilt is made public [quality]
<i>demolition</i> #1 an event (or the result of an event) that completely destroys something [event]	<i>demolition</i> #2 the act of demolishing [process]
<i>alteration</i> #2 the act of making something different (as e.g. the size of a garment) [process] [bounded]	<i>iteration</i> #3 the act of revising or altering (involving reconsideration and modification) [process]
<i>carving</i> #1 a sculpture created by removing material (as wood or ivory or stone) [object]	<i>carving</i> #2 removing parts from hard material to create a desired pattern or shape [process]

Imenice koje opisuju radnje mogu referirati i na rezultate tih radnji što je jedan od poznatih slučajeva regularne polisemije koje smo spomenuli u 3.1.2, a u Tabeli 2 to je primijenjeno na *carving* (bos. rezbarenje).

Ono što je naročito interesantno (a kasnije će se ispostaviti i vrlo relevantnim) jeste da mnoge deverbale imenice imaju izraženu razliku u brojivosti njihovih značenja iako su ta značenja vrlo srodna, a to su u gornjoj tabeli primjeri *alteration* (bos. prepravka) i *demolition* (bos. rušenje). Ovdje se, dakle, susrećemo sa slučajem gdje su izvorni govornici svrstali dva značenja u različite kategorije brojivosti iako su ta značenja vrlo srodna; za neke strane govornike engleskog čak i identična. Razlika koja se uočava između brojivog i nebrojivog značenja kod riječi *demolition* jeste da nebrojivo značenje fokusira isključivo proces rušenja dok brojivo značenje opisuje svršenu radnju te u zagradi navodi i mogućnost referencije na rezultat te radnje. Kod *alteration* se razlika ogleda u prisustvu (odnosno odsustvu) direktnog objekta radnje. I ovdje nebrojivo značenje fokusira sam čin prepravljanja, dok brojivo značenje, spominjući neodređeni objekat *something*, implicira moguću svršenost te radnje. Isti fenomen se javlja i kod riječi *transplant* (bos. transplantacija) i *outrage* (bos. ogorčenje) navedeno u (20)-(21) i drugih deverbálnih nominalizacija.

- (20) a. *transplant*#2 the act of removing something from one location and introducing it in another location MASS

- b. transplant#1 an operation moving an organ from one organism (the donor)
to another (the recipient) COUNT
- (21) a. outrage#4 the act of scandalizing MASS
- b. outrage#3 a disgraceful event COUNT

Zaključujemo da postoji jedan faktor koji čini da imenice koje opisuju radnje i procese bivaju klasificirane kao brojive, a to je svršenost određene radnje ili procesa, odnosno njen telicitet. Prije svega trebamo podsjetiti da engleski jezik ne pravi morfološku razliku svršenog i nesvršenog vida na glagolima niti na nominalizacijama tih glagola. Ipak, u primjerima iz BECL-a (20)-(21) možemo posmatrati kako značenje koje je klasificirano kao brojivo predstavlja svršenu radnju, dok nebrojiva značenja stavljaju veći fokus na sam akt ili proces određene radnje.

Kada sagledamo upotrebu ovih imenica u kontekstima u kojima se one koriste kao brojive, opažamo da brojive instance uvijek opisuju svršene radnje. Evo nekoliko primjera iz COCA:

- (22) a. But to me it was also an **outrage** that the five other members of your congressional delegation went along with this.
- b. For the people who do know the region, within the administration, they are arguing that the decision amounts to a **demolition** of U.S. power in the region that will only benefit Russia, Iran, Bashar al-Assad and ISIS.
- c. Patients who had a **transplant** within one year of diagnosis had a median overall survival of 10 years.

Na osnovu ovih tendencija izvodimo zaključak da su telicitet i brojivost imenica koje opisuju radnje u međusobnoj vezi i definiramo slijedeći bikondicional:

telicity ↔ countness

Every telic event is referred to by a count noun, and every countable nominal referring to an eventuality implies that the event is telic. (Husić 2020b: 151)

Pored ove brojive upotrebe¹⁴ imenica radnje, naglasit ćemo još jednu produktivnu upotrebu apstraktnih imenica kao brojivih, a to je kada se značenje pomjera od stanja ili radnje ka onim objektima ili stvarima na koje se ta stanja odnose. To ćemo najbolje vidjeti na primjerima riječi *embarrassment*, *necessity* i *certainty* u korpusu, gdje ove riječi ukazuju na takvu upotrebu apstraktnih imenica:

¹⁴ Vrlo produktivna je i referencija na vrstu koju također susrećemo kod apstraktnih imenica, ali je ovdje nećemo dalje razmatrati (cf. Husić 2020b: 158f).

- (23) a. She was glad she'd had enough warning to hide a few **embarrassments**: stuffed animals, posters showing kittens and cloying sentiments about love.
- b. Chloe liked to cook when she had the time, so a decent kitchen was a **necessity**.
- c. Well, with all due respect to Ben Franklin, there are probably three **certainties**: death, taxes and someone's out there trying to steal your money.

Tako npr. *necessity* (bos. nužnost) ne refira na stanje u kojem se neka osoba nalazi nego na konkretnu stvar koja je potrebna, tj. kuhinja u (23b). Da se imenicama stanja mogu opisati i stvari na koje se odnosi dato stanje navode i rječnici, kao npr. WordNet za ove tri imenice:

- (24) a. *certainty#2* something that is certain;
b. *necessity#2* anything indispensable;
c. *need#2* anything that is necessary but lacking.

Što se tiče imenica radnji, procesa i stanja koja nemaju neka dodatna ili izvedena značenja u rječnicima, zaključujemo da su svršene radnje uvijek opisane kao brojive. S druge strane, procesi mogu biti i brojivi i nebrojivi, što zavisi upravo od toga da li se implicira neki vid svršenosti u datoj nominalizaciji ili u dodatnim modifikatorima te sintagme. A što se tiče imenica stanja, kod njih dominira nebrojiva upotreba. U slučaju da budu upotrebljene kao brojive, koriste se u prenesenom značenju kao što smo naveli u (24).

Daljne pretrage frekvencija pomenute skupine imenica u korpusu COCA su potvrdile generalizacije izvedene iz dubinske analize anotacija, koje se odnose na brojive i nebrojive upotrebe apstraktnih imenica. S obzirom da su te imenice polisemne i imaju dvojna obilježja brojivosti, očekivati je da se u korpusu nađu u svim kontekstima, i brojivim i nebrojivim. Ispitivanja diskriminirajućih konteksta nude prve opaske o preferenci pojedinih imenica, kao npr. u odabiru modifikatora *much* ili *many*. Većina pretraženih imenica pojavljuje se i u kontekstu sa *many* i sa *much*. Međutim, neke se imenice u pretraženom korpusu nisu ni jednom pojavile zajedno sa *much*, kao npr. *admission* (bos. prijem), *classification* (bos. klasifikacija), *coalition* (bos. ujedinjenje), *deletion* (bos. brisanje), *delusion* (bos. zablude), *finish* (bos. svršetak), *gathering* (bos. okupljanje), *marking* (bos. označavanje), *necessity* (bos. nužnost), *omission* (bos. propust), *remark* (bos. primjedba). Neke druge imenice

nisu nijednom upotrijebljene sa *many* kao npr. *deceit* (bos. prevara), *decrease* (bos. smanjenje), *dedication* (bos. posvećenost), *fill* (bos. punjenje), *gossip* (bos. ogovaranje), *perfection* (bos. savršenstvo), *presence* (bos. prisustvo), *proportion* (bos. proporcija) ili *recitation* (bos. recitacija). S tim u vezi treba napomenuti da te riječi (*many* i *much*) ni same nisu jako frekventne te stoga ne možemo izvoditi sigurne zaključke o preferenci pojedinih imenica. Pored ovih, postoji niz drugih konstrukcija čije se frekvencije navode u Husić (2020b: 228-231), a zbog obima i fokusa ovog rada ih nećemo ovdje predstavljati. Pretraga pojedinačnih pojava imenica radnji u brojivim kontekstima je potvrdila prethodnu tvrdnju da brojiva upotreba imenica radnji uvijek implicira svršenu radnju.

Nužno je napomenuti da se frekvencijama i statističkim analizama korpusa ne smije pridati više važnosti nego kvalitativnim metodama iz razloga što nepostojanje određenog fenomena ili određene konstrukcije u korpusu uopće ne dokazuje manjak tog fenomena. Nasuprot tome, zaključci izvedeni iz korpus analize mogu poslužiti samo indikativno. U odnosu na predmet istraživanja ovog rada, tj. brojivost apstraktnih imenica, korpus studije su upotrijebljene samo da se provjere zaključci izvedeni iz prethodne anotacijske analize.

5. ADAPTACIJA CHIERCHIINE TEORIJE NA JEDAN SKUP APSTRAKTHNIH IMENICA

U drugom poglavlju ponudili smo kratak presjek teorija semantike brojivosti i ukazali na nedostatak apstraktnih imenica u tim teorijama. Smatramo da se svaka od spomenutih teorija – uz nužne modifikacije – može proširiti kako bi uvrstila i imenice radnji u svoju analizu. No, preferiramo Chierchiinu teoriju zbog kognitivnog kontrasta na kojem se ona zasniva. U ovom poglavlju predstaviti ćemo jedan prijedlog o načinu inkorporiranja imenica radnji, procesa i stanja – kao jedne grupe apstraktnih imenica – u Chierchiinu teoriju neodređenosti atoma nebrojivih imenica (Chierchia 2010, 2021).

Prije svega želimo naglasiti razloge zbog kojih preferiramo Chierchiinu teoriju i smatramo kako se apstraktne imenice najpogodnije mogu opisati modelom koji on zastupa. Dok Rothsteinina teorija uspijeva analizirati svaku upotrebu imenice kao brojive ili nebrojive – jer je sve svedeno na kontekst kao glavni kriterij klasifikacije tih imenica – ta teorija u potpunosti zanemaruje tendencije nekih stvari da budu opisane brojivim imenicama, kao i tendencije drugih stvari da teže biti realizirane

kroz nebrojive imenice. Činjenica je da kroz mnoge jezike zapažamo kako su imenice koje opisuju supstance pretežno nebrojive, te da su imenice koje opisuju stvari ili objekte pretežno brojive. Ovoj prirodnoj klasifikaciji stvari svjedočimo u mnogim jezicima, čak i u onim gdje se brojivost realizira na drugačiji način, npr. kroz upotrebu određenih klasifikatora ili kroz pragmatičke inference koje nosi oblik množine¹⁵. Chierchiin model polazi upravo od kognitivne predodređenosti velikog broja imenica koje se binarno mogu podijeliti na kognitivno brojive (**cognitive count**) i kognitivno nebrojive (**cognitive mass**) a potkrijepljene su eksperimentima iz kognitivne psihologije¹⁶ gdje se potvrđuje da djeca u ranoj fazi uspostavljaju konceptualnu razliku brojivih i nebrojivih entiteta.

Naravno, naš svijet nudi mnogo više vrsta referenata nego što su samo objekti i supstance. Međutim, ne možemo zanemariti dominirajuću tendenciju određenih vrsta referenata i preferirane realizacije brojivosti. Postoji, također, jedna vrsta imenica kod koje zapažamo kako ih jezici nasumice klasificiraju kao brojive ili nebrojive, neovisno od njihovog referenta. Takav je slučaj kod zbirnih imenica, odnosno kod referenata gdje jezik ima mogućnost da se odnosi ili na jedinku, ili na cjelinu. To su upravo riječi kod kojih primjećujemo najviši udio varijacije po pitanju brojivosti unutar jednog jezika i naspram više jezika.¹⁷ No, mi zastupamo mišljenje kako su tendencije brojivosti koje dominiraju u više jezika itekako ključne za jednu teoriju brojivosti i kako se one nipošto ne smiju zanemariti. Kada je riječ o varijacijama i razilaženjima, tu predlažemo alternativna rješenja koja se zasnivaju na procesima promjene brojivosti u imenicama¹⁸.

Chierchiin model brojivosti koji se zasniva na klasifikaciji atoma brojivih i nebrojivih imenica i prema kojem se brojivi atomi razlikuju upravo po tome što su oni stalni, nepromjenjivi kroz dalja preciziranja svjetova, pogodan je za analizu apstraktnih imenica. Brojive i nebrojive imenice radnji i procesa mogu imati jednu od sljedeće dvije razlike: da li je radnja opisana kao svršena, i samim time, kao jedna nedjeljiva cjelina, kao jedan atom? Ili je, pak, radnja nesvršena, nema određenih granica za početak i kraj te ne postoji mogućnost identifikacije atoma te nesvršene radnje? Posljedično, pomenute se imenice mogu analizirati teorijom neodređenosti atoma nebrojivih imenica, kao što to predlaže Chierchia.

¹⁵ Usp. npr. Nez Perce (Deal 2017).

¹⁶ Vidjeti npr. Carey (1985), Soja et al. (1991), Carey & Spelke (1996), Feigson et al. (2003).

¹⁷ Riječ *namještaj* u drugim jezicima: *furniture* (engl. nebrojivo), *huonekalut* (fin. brojivo), *meubels* (niz. brojivo), *meubilair* (niz. nebrojivo), *Möbel* (njem. nebrojivo); usp. Sutton & Filip (2016).

¹⁸ Usp. Chierchia (2010: 128ff).

Za inkorporaciju apstraktnih imenica koje opisuju radnje, procese i stanja proširit ćemo, u prvom redu, Chierchiin model (25) kako bismo uvrstili E kao skup radnji (**events**) koje čine podskup skupa individua U :

$$(25) M = \langle U, W, C, a, F \rangle$$

$$(26) E \subseteq U$$

Na primjeru imenice *death* koja denotira svršenu radnju smrti i na primjeru *need* koja predstavlja imenicu stanja nužnosti ili potrebe a koje su, u biti, nebrojive, prikazat ćemo leksička značenja:

$$(27) \text{ a. } [[\text{death}]] = \lambda w \lambda e. P(w)(e)$$

$$\text{extn} = \{e1, e2, e3\}$$

$$\text{ b. } [[\text{deaths}]] = \lambda w \lambda e. *P(w)(e)$$

$$\text{extn} = \{e1, e2, e3, \{e1, e2\}, \{e1, e3\}, \{e2, e3\}, \{e1, e2, e3\}\}$$

$$(28) [[\text{need}]] = \lambda w \lambda e. P(w)(e)$$

$$\text{extn} = \{e1, e2, e3, \{e1, e2\}, \{e1, e3\}, \{e2, e3\}, \{e1, e2, e3\}\}$$

Dok *death* kao brojiva imenica može biti i u jednini (27a) i u množini (27b) – iz čega proizlaze i razlike u denotaciji jer oblik množine sadrži i zbirne skupove atoma – *need* analiziramo kao nebrojivu imenicu koja, kao takva, ima samo oblik jednine. Međutim, *need* više liči na množine brojivih imenica jer, pored individualnih, sadrži također i zbirne atome. Razlika između *need* i *deaths* je dvostruka: prvo, zbirni skupovi atoma su kod *deaths* izvedeni pomoću plural opretaora *, dok su kod *need* sastavni dio njenog leksičnog značenja; drugo, atomi nužnosti ili potrebe neodređeni su (**vague**) samim time što se ne mogu jasno identificirati usljed preciziranja svjetova. Njihova divizivnost ne dozvoljava da se jasno odredi ono šta čini jedan atom nužnosti, dok je kod smrti vrlo jasno kada je taj atom potpun, odnosno kada je data radnja svršena. To je iz razloga što nastupa razlika u stanju od živog ka mrtvom koja određuje kraj, telicitet, odnosno svršetak te radnje. U svim slučajevima brojive upotrebe nebrojivih apstraktnih imenica, one se analiziraju preobrazbom nebrojivog predikata u brojivi pomoću partijskog operatora (**partition operator, Π**)¹⁹.

Želimo naglasiti da je fleksibilnost po pitanju brojivosti, kojoj svjedočimo i kod pojedinih konkretnih imenica, znatno više zastupljena i izražena kod apstraktnih imenica. Ta bi se činjenica mogla uzeti kao argument za kontekstualnu analizu ovog

¹⁹ Za opširna pojašnjenja o transformacijama predikata vidi Chierchia (2010) a za konkretnu primjenu kod apstraktnih imenica vidjeti Husić (2020b). Što se tiče brojive upotrebe apstraktnih imenica sa referencijom na određenu vrstu, vidi analizu u Chierchia (1998b). A što se tiče upotrebe ovih imenica za opisivanje stvari na koje se odnose ta stanja, vidi prijedlog kompozicionalnog rješenje ovog fenomena u Husić (2020b: 161-167).

fenomena s obzirom da su imenice vrlo fleksibilne i shodno odgovarajućem kontekstu mijenjaju svoju brojivost. Međutim, odstupamo od tog pristupa upravo zbog izražene međuovisnosti forme i značenja. Brojiva upotreba uvijek implicira da radnja koja se imenicom opisuje mora biti svršena. Taj neosporan odnos teliciteta i brojivosti nam sugeriraju da postoji jedna kognitivna baza na osnovu koje možemo svrstati imenice radnji u brojive i nebrojive. Zahvaljujući tome uspijevamo analizirati oblike brojivosti kod jedne skupine apstraktnih imenica, rasvijetliti odnos značenja i date forme kao i ukazati na dalja područja za istraživanje semantike brojivosti.

6. ZAKLJUČAK

Empirijskim istraživanjem jedne skupine apstraktnih imenica uspjeli smo iscrpiti nekoliko ključnih karakteristika koje se vežu za realizaciju brojivosti kod imenica koje opisuju radnje, procese i stanja. Tu je, prevashodno, telicitet glavni faktor za klasifikaciju brojivih imenica koje opisuju radnje i procese. Nebrojive imenice koje opisuju radnje fokusiraju se na sam nesvršen akt radnje. Pored teliciteta, vidjeli smo da je opis određene vrste kao preneseno značenje moguć i kod apstraktnih imenica kao i kod konkretnih. Dodatno, apstraktne imenice mogu biti interpretirane u prenesenom značenju kao objekti ili stvari na koje se odnosi ono stanje koje se opisuje imenicom. Međutim, ovo je samo jedan kompaktan presjek jedne skupine apstraktnih imenica. Neka buduća istraživanja mogla bi uključiti i ostale vrste ovih imenica i kod njih zastupljene oblike brojivosti, kao i pokušaje njihovog inkorporiranja u našu teoriju semantike apstraktnih imenica.

BIBLIOGRAFIJA

1. Apresjan, Jurij D. (1974), "Regular Polysemy", *Linguistics* 14(2), 5-32.
2. Barner, David, Jesse Snedeker (2005), "Quantity Judgments and Individuation: Evidence that Mass Nouns Count", *Cognition* 97, 41-66.
3. Bunt, Harry C. (1985), *Mass Terms and Model-Theoretic Semantics*, Cambridge University Press
4. Čedić, Ibrahim, Hadžem Hajdarević, Safet Kadić, Aida Kršo, Naila Valjevac (2007), *Rječnik bosanskog jezika*, Posebna izdanja 14., Institut za jezik, Sarajevo
5. Carey, Susan E. (1985), *Conceptual Change in Childhood*, Bradford Books, MIT Press, Cambridge, MA
6. Carey, Susan E., Elizabeth Spelke (1996), "Science and core knowledge", *Philosophy of Science* 63(4), 515-533.
7. Chen, Dangi, Christopher Manning (2014), "A Fast and Accurate Dependency Parser using Neural Networks", *Proceedings of EMNLP 2014, ACL Anthology*, 740-750.
8. Chierchia, Gennaro (1998a), "Plurality of Mass Nouns and the Notion of 'Semantic Parameter'", In: S. Rothstein (Ed.), *Events and Grammar*, Springer Netherlands, 53-103.
9. Chierchia, Gennaro (1998b), "Reference to Kinds across Languages", *Natural Language Semantics* 6, 339-405.
10. Chierchia, Gennaro, Danny Fox, Benjamin Spector (2008), "The grammatical theory of scalar implicatures", In: C. Maiernborn, K. von Steubner, & P. Portner (Eds.), *Semantics: An international handbook of natural language meaning*, Mouton de Gruyter, Berlin, 2297-2331.
11. Chierchia, Gennaro (2010), "Mass Nouns, Vagueness and Semantic Variation", *Synthese*, 174(1), 99-149.
12. Chierchia, Gennaro (2021), "Mass vs. Count: Where Do We Stand? Outline of a Theory of Semantic Variation", In: T. Kiss, F. J. Pelletier, and H. Husić (Eds.), *Things and Stuff: The Semantics of the Count-Mass Distinction*, Cambridge University Press, Cambridge
13. Deal, Amy Rose (2017), "Countability Distinctions and Semantic Variation", *Natural Language Semantics*, 25(2), 125-171.
14. Davies, Mark (2010), "The Corpus of Contemporary American English as the First Reliable Monitor Corpus of English", *LLC*, 25(4), 447-464.

15. Doetjes, Jenny (2017), "The Count/Mass Distinction in Grammar and Cognition", *Annual Review of Linguistics* 3, 199-217.
16. Drożdż, Grzegorz (2017), *The Puzzle of (Un)Countability in English. A Study in Cognitive Grammar*, Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
17. Falkum, Ingrid Lossius (2010), "Systematic polysemy and the count-mass distinction", *UCL Working Papers*, 22, 16-40.
18. Feigenson, Lisa, Susan Caree, Elizabeth Spelke (2003), "Infants' Discrimination of Number vs. Continuous Extent", *Cognitive Psychology*, 44, 33-66.
19. Grimm, Scott (2012), *Number and Individuation*, Ph. D. Thesis, Stanford University
20. Husić, Halima (2020a), "A Vagueness Based Analysis of Abstract Nouns", In: *Proceedings of Sinn und Bedeutung 24*.
21. Husić, Halima (2020b), *On Abstract Nouns and Countability. An Empirical Investigation into the Countability of Eventuality Denoting Nominals*, Ph. D. Thesis. Ruhr-Universität Bochum
22. Jahić, Dževad, Senahid Halilović, Ismail Palić (2000), *Gramatika bosanskog jezika*, Dom Štampe, Zenica:
23. Kilgarriff, Adam (1997), "I Don't Believe in Word Senses", *Language Resources and Evaluation*, 31(2), 91-113.
24. Kiss, Tibor, Francis Jeffrey Pelletier, Halim Husić, Roman Nino Simunic, Johanna Marie Poppek (2016), "A Sense-Based Lexicon of Count and Mass Expressions: The Bochum English Countability Lexicon", In *Proceedings of the 10th International Conference on Language Resources and Evaluation, LREC 2016*.
25. Kiss, Tibor, Francis Jeffrey Pelletier, Halima Husić, Johanna Marie Poppek (2017), "Issues of Mass and Count: Dealing with "Dual Life" Nouns", *Proceedings of the 6th Joint Conference on Lexical and Computer Semantics (ACL-Sem 2017)*, 189-198.
26. Kiss, Tibor, Francis Jeffrey Pelletier, Halima Husić (2021), *Things and Stuff: The Semantics of the Count-Mass Distinction*, Cambridge University Press, Cambridge
27. Krifka, Manfred (1989), "Nominal Reference, Temporal Constitution and Quantification in Event Semantics", In R. Bartsch, J. F. A. K. van Benthem & P. van Emde Boas (Eds.), *Semantics and Contextual Expression*, Foris Publications, 75-115.

28. Landman, Fred (1989), "Groups, I", *Linguistics and Philosophy*, 12(3), 559-605.
29. Landman, Fred (2016), "Iceberg Semantics for Count Nouns and Mass Nouns: Classifiers, Measures and Portions", *Baltic International Yearbook of Cognition, Logic and Communication*, 11(1)
30. Levickij, Viktor V. (2005), "Polysemie", In: R. Köhler, G. Altmann, and R. G. Piotrowski (Eds.), *Quantitative Linguistik*. De Gruyter. 458-464.
31. Link, Godehard (1983). "The logical analysis of plurals and mass terms: a lattice-theoretical approach", In: Bauerle, R., Schwarze, C., & von Stechow, A. (Eds), *Meaning, Use and Interpretation of Language*, De Gruyter, Berlin, 302–323.
32. Ljubešić, Nikola, Filip Klubička (2016), "Bosnian web corpus bsWaC 1.1", *Slovenian language resource repository CLARIN.SI*, dostupno na: <http://hdl.handle.net/11356/1062>
33. Lyons, John (1977), *Semantics*, Vol. 2., Cambridge University Press, Cambridge
34. Miller, George A. (1995), "WordNet: A Lexical Database for English", *Commun. ACM*, 38(11), 39-41.
35. Payne, John, Rodney Huddleston (2002), "Nouns and Noun Phrases", In: R. Huddleston & G. K. Pullum (Eds.), *Cambridge Grammar of the English Language*, Cambridge University Press, Cambridge, 323- 524.
36. Pelletier, Francis Jeffry, Lenhart K. Schubert (1989), "Mass expressions", In: D. Gabbay & F. Guentner (Eds.), *Handbook of Philosophical Logic*, Vol. IV, Reidel, Dordrecht, 327-407.
37. Pelletier, Francis Jeffry (2012), "Lexical Nouns are Both +Mass and +Count, but they are Neither+Mass nor +Count", In: D. Massam (Ed.), *Count and Mass Across Languages*, Oxford University Press, Oxford
38. Rosen, Gideon (2018), "Abstract Objects", In: E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, Metaphysics Research Lab, Stanford University
39. Rothstein, Susan (2010), "Counting and the Mass/Count Distinction", *Journal of Semantics*, 27(3), 343-397.
40. Rothstein, Susan (2017), *Semantics for Counting and Measuring. Key Topics in Semantics and Pragmatics*, Cambridge University Press, Cambridge
41. Ruhl, Charles (1989), *On Monosemy: A Study in Linguistic Semantics*, State University of New York Press, Albany, NY

42. Saeed, John I. (2003), *Semantics*, Blackwell, Malden
43. Sauerland, Uli (2003), "A new semantics for number", In: R. Young & Y. Zhou (Eds.), *Proceedings of SALT 13*. CLC Publications, Cornell University, Ithaca, NY, 258-275.
44. Schwarzschild, Roger (1996). *Pluralities*, Kluwer, Dordrecht
45. Soja, Nancy N., Susan Carey, Elizabeth S. Spelke (1991), "Ontological Categories Guide Young Children's Inductions of Word Meanings: Object Terms and substance Terms", *Cognition* 38, 179-211.
46. Spector, Benjamin (2007), "Aspects of the pragmatics of plural morphology: On higher-order implicatures", In: U. Sauerland & P. Stateva (Eds.), *Presuppositions and implicatures in compositional semantics*, Palgrave-Macmillan, Hampshire, 243-281.
47. Sutton, Peter R., Hana Filip (2016), "Countability: Individuation and Context", *Proceedings of Formal Grammar* 21, 290-305
48. Tafra, Branka (2019), "Gramatička višeznačnost kategorije broja", *Croatica: časopis za hrvatski jezik, književnost i kulturu*, 43(63), 79-103.
49. Tuggy, David (1993), "Ambiguity, Polysemy, and Vagueness", *Cognitive Linguistics* 4(3), 273-290.
50. Vuletić, Frane (1898), *Gramatika bosanskoga jezika za srednje škole*, 2. Izdanje, Naklada Zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu, Sarajevo
51. Zamparelli, Roberto (2020), "Countability Shifts and Abstract Nouns", In: F. Moltmann & L. Tovená (eds.), *Mass and Count in Linguistics, Philosophy, and Cognitive Science*, Benjamins, Amsterdam, 191-224.
52. Znika, Marija (2005), "Kategorija brojivosti u hrvatskom jeziku", *Fluminensia* 17 (1), 39-52.

ATOMIC STRUCTURES IN THE DENOTATION OF ABSTRACT NOUNS

Countability is a universal lexical category that provides a binary division of nouns into countable and uncountable nouns or is also called count and mass nouns. Usually, count nouns refer to things or objects which can be individuated and thus counted, while mass nouns refer to substances or stuff such as water, wine, blood, or mud for which it is less easy to identify what and how to count. This cognitive division leaves abstract nouns out. Abstract nouns neither refer to things or objects nor to substances or stuff. On the contrary, the reference of abstract nouns is rather heterogeneous comprising different kinds of nouns such as processes, states, events, measure and time terms, and alike. The aim of this paper is to present the challenges abstract nouns pose for theories of countability, and to reflect on possibilities to incorporate abstract nouns in contemporary theories of countability. The research discussed in this paper circles around English abstract nouns but we will also discuss the application of certain semantic phenomena onto Bosnian nouns.

Keywords: countability; abstract nouns; atoms; polysemy; context

Adresa autorice
Authors' address

Halima Husić
Ruhr-Universität Bochum
halima.becic@ruhr-uni-bochum.de